

LİSANS DÜZEYİNDE VERİLEN MUHASEBE EĞİTİMİNİN ULUSLARARASI MUHASEBE EĞİTİM STANDARTLARINI KARŞILAMA DÜZEYİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA*

Yunus KAYA**

Araştırma Makalesi/Research Article

Muhasebe Bilim
Dünyası Dergisi
Haziran 2019; 21(2); 482-507

ÖZ

Muhasebe meslek mensubu olmaya aday lisans öğrencilerinin, mesleki açıdan yetkin olma ve oluşan gelişmelere uyum sağlayabilmelerindeki en önemli unsur şüphesiz eğitimidir. Bundan dolayı muhasebe eğitimini düzenleyen ve birçok ülkede uygulama alanı bulan Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları geliştirilmiştir. Bu standartların Türkiye’de de uygulama alanı bulması mesleki açıdan son derece önemlidir. Çalışmada lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin, Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartlarını karşılama düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde geliştirilmiş olan bir değerlendirme anketi ile konu hakkındaki veriler toplanmıştır. Araştırma sonucu elde edilen veriler SPSS programı aracılığıyla analiz edilmiş, “t testi” ve “tek yönlü varyans analizi” (one-way ANOVA) yapılmıştır. Sonuç olarak, lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin, Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları çerçevesinde, yürütülmesi gerektiği kanısına varılmış ve bazı çözüm önerilerinde bulunulmuştur

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Muhasebe Eğitimi, Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları

JEL Sınıflandırması: M40, M41

A RESEARCH ON THE MEETING LEVEL OF INTERNATIONAL ACCOUNTING EDUCATION STANDARDS OF ACCOUNTING EDUCATION GIVEN IN THE UNDERGRADUATE LEVEL

ABSTRACT

The most important factor for which undergraduate students’ who come up for member of a profession in accounting are avocationally qualified and adapt themselves to potential developments is education. Therefore, the International Accounting Education Standards that organize the accounting education and find a field of

* Makale gönderim tarihi: 20.11.2018, kabul tarihi: 07.04.2019.

Bu çalışma, Kars Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Emin KARABAYIR danışmanlığında Yunus KAYA tarafından tamamlanan "Türkiye’de Verilen Muhasebe Eğitiminin Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartlarını Karşılama Düzeyi: Kafkas Üniversitesi’nde Bir Uygulama" adlı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

**Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, yunuskaya222@gmail.com, orcid.org/0000-0001-9293-8108.

Atıf: Kaya, Y. (2019). Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin uluslararası muhasebe eğitim standartlarını karşılama düzeyine yönelik bir araştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 21(2), 482-507. <http://dx.doi.org/10.31460/mbdd.485946>.

application in many countries have been established. That these standards find a field of application in Turkey is enormously important. In this study, it has been determined whether accounting education given in the undergraduate degree meets the International Accounting Education Standards. In the framework of this objection, data for the subject have been gathered with an evaluation survey which was developed. The data gathered from the research results have been analyzed by means of SPSS program and “t test” and “one-way analysis of variance (one-way ANOVA) have been implemented. As a result, it has been thought that accounting education given in the undergraduate degree should be given in the framework of the International Accounting Education Standards and some solution recommendations have been suggested.

Keywords: Accounting, Accounting Education, International Accounting Education Standards

JEL Classification: M40, M41

1. GİRİŞ

Küreselleşmenin etkisiyle birlikte teknolojide yaşanan hızlı gelişmeler, ticari, sosyal, ekonomik ve diğer tüm alanlarda etkisini göstermiş ve değişimi gerekli kıldığı gibi muhasebe ve muhasebe eğitimi üzerinde de değişimi zorunlu kılmıştır. İlgili taraflara daha sağlıklı bilgiler iletilebilmesi için bu küreselleşme sürecine, muhasebe eğitimi açısından gerekli uyumun sağlanması önem arz etmektedir. Küreselleşen dünyada, artan rekabet, şirket birleşmeleri, maliyetlerin önemi vb. konular işletmelerin dili olan muhasebeye duyulan önemi gün geçtikçe arttırmaktadır. Bu açıdan bakıldığında muhasebe eğitimi veren üniversitelerin çağın gereklerine uygun, küresel işletmelerin beklentilerini göz önünde bulunduran, kaliteli ve piyasa koşullarında uygulanabilirliği yüksek bir muhasebe eğitimi vermeleri gerekmektedir.

Muhasebe yeni bilgi ekonomisinin ihtiyaçlarını karşılayabilen özelliklere sahip olmalıdır. Bu özelliklerin kazanılabilmesi için muhasebe meslek mensubu adayları, mükemmel iletişim becerilerine sahip, teknik uzmanlık bilgisiyle yetiştirilmelidir. Profesyonel bir muhasebecinin, mesleki bilgi ve becerileri kazanmasına ek olarak, dürüst ve objektif olması ahlaki değerlere önem vermesi ve mesleki açıdan kendisini sürekli yenilemesi gerekir. Bu özellikler göz önüne alındığında muhasebe meslek mensubu adaylarının uluslararası normlara göre eğitim almaları ve Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları çerçevesinde yetiştirilmeleri gerekir.

Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin uluslararası muhasebe eğitimiyle paralel bir şekilde sürdürülebilmesi için öncelikle, muhasebe işlemleri sonucu ortaya çıkan bilgileri kullanacak olanların ihtiyaçları belirlenmeli ve bu ihtiyaçlar doğrultusunda verilen muhasebe eğitiminin, değişen ve gelişen bu ihtiyaçları karşılayıp karşılamadığının araştırılması gerekir. Araştırma sonuçlarının da, verilen eğitimin yeniden yapılandırılması ve sunulmasında bir girdi olarak kullanılması muhasebe eğitiminin Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları seviyesinde verilmesi açısından önemlidir. Böylece bilgi

kullanıcılarının ihtiyaçlarının belirlenmesi, uygun çözüm yöntemlerinin muhasebe eğitiminde kullanılması, daha güncel ve uluslararası normlara uygun bir muhasebe eğitiminin verilmesini sağlayacaktır.

Bu çalışmada, lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin, uluslararası muhasebe eğitim standartlarını karşılama düzeyine ilişkin görüşler Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinden elde edilerek değerlendirilmeye çalışılmıştır.

2. KONUYLA İLGİLİ YAPILMIŞ OLAN BAZI ÇALIŞMALAR

Alkan (2015), yaptığı çalışmada, işletmelerin muhasebe programı mezunlarından beklentilerini incelemeyi amaçlamıştır. Dokuz Eylül Üniversitesi İzmir Meslek Yüksekokulu Muhasebe Programı mezunlarına son 10 yıldır istihdam olanağı sunan işletmelerle toplantı yapılmış mezunların niteliği ve mezunlardan beklentileri sorulmuştur. İşletmelerin beklentileri incelendikten sonra Türkiye’de ön lisans muhasebe eğitimi veren 97 üniversitede bulunan toplam 274 meslek yüksekokulunun, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları programlarının web sayfalarındaki ders içerikleri, içerik analizi yöntemiyle incelenerek işletmelerin beklentileriyle karşılaştırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre temel muhasebe konularında paydaş beklentileri ön lisans muhasebe programlarında verilen eğitimle genellikle karşılanmaktadır sonucuna ulaşılarak, vakıf üniversitelerinin bu beklentileri karşılamada daha uygun olduğu görülmüş ve bazı önerilerde bulunmuştur.

Kızıl ve diğerleri (2014), yaptıkları çalışmada, Yeni Türk Ticaret Kanunu ve Türkiye Muhasebe Standartları’nın muhasebe eğitimi üzerindeki etkilerini araştırmışlardır. Öğrencilere toplamda 39 anket sorusu sorulmuş ve her bir sorunun sonuçları yüzde olarak olduğu gibi yazılmış ve sonuçlar yorumlanmıştır. Sonuçta, örneklem içerisindeki üniversitelerde Türk Ticaret Kanunu ve Türkiye Muhasebe Standartları ile ilgili zorunlu veya seçmeli dersler bulunmadığı, bulunmasının faydalı olacağı, öğrencilerin bu konularla ilgili daha derin bilgiye sahip olmak istedikleri ve muhasebe derslerinin kayıt yerine daha fazla analiz ve yorumlamaya odaklanması gerektiğini belirttikleri ortaya çıkmıştır. Kutlu ve diğerleri (2014), yaptıkları çalışmada, alternatif öğretme-öğrenme model ve yaklaşımlarının muhasebe öğreniminde uygulanabilirliğini öğretim elemanlarının bakış açıları ışığında değerlendirmişlerdir. Atatürk Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi ve Ardahan Üniversitesi’nde muhasebe dersi veren öğretim elemanlarına anket uygulanmış. Öğretimde bireyselleştirilmiş yolların kullanılması gerektiği anlayışına dayalı olan programlı öğretim bu yönüyle muhasebe öğretimine uygun bir özelliğe sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Sughara ve Wilson (2013), tarafından yapılan çalışmada, Muhasebe Eğitim Standartları ile ilgili mesleki ve akademik araştırmalardaki söylemler, muhasebe ile ilgili yayınlardaki makalelerin

tanımlanması ve analiz edilmesi amaçlanmıştır. Eğitim Standartları ile alakalı 2003-2011 yılları arasında yayınlanan 110 makale incelenmiştir. İncelenen makalelerin birçoğunda Standartlar ile ilgili pozitif görüşler ortaya koyulmuş, küçük bir kısmı ise eleştirmiştir. Crawford ve diğerleri (2013), yaptıkları çalışmada, IAESB'nin örgütsel geçerliliği ve bu kurulun küresel olarak mesleki muhasebe eğitimi için uygun standart düzenleyici yapıda olup olmadığı ve ilgili taraflar tarafından öyle görülüp görülmediğinin araştırılmasını amaçlamışlardır. IFAC uyumluluk programı belgeleri ve ilgili kuruluşların internet siteleri incelenmiş, ayrıca bu kuruluşların muhasebe eğitimi ile ilgili ders programları gözden geçirilmiştir. İncelenen kuruluşların Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları ile yeterince uyumlu olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

McPeak ve diğerleri (2012), yaptıkları çalışmada, Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları Kurulu (IAESB) ve Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları (IES) hakkında bilgi vermeyi amaçlamışlardır. Yayınlanan Standartlar tek tek incelenmiş ve okuyucunun bilgi sahibi olması için basitleştirilmiştir. Standartların daha etkili ve faydalı olması için muhasebe eğitimcilerinin taslak metinlere katkı sunmaları, IAESB tarafından belirlenmiş olan alanlarda yayın yapmaları ve standart belirleme sürecinde daha aktif rol almaları gerektiği belirtilmiştir. Uyar ve Yelgen (2012), tarafından yapılan çalışmada, Alanya bölgesinde faaliyet gösteren beş yıldızlı otellerin muhasebe müdürlerinin muhasebe eğitiminden beklentilerini tespit edilmesi amaçlanmıştır. Alanya'da faaliyet gösteren 5 yıldızlı otellerde anket uygulanmıştır. Okul eğitimi sırasında teorik olarak verilen eğitimin uygulamaya yansıtılmasında sıkıntılar yaşandığı sonucuna ulaşmışlardır.

Yıldız ve Durak (2011), tarafından yapılan çalışmada, üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin Kırklareli Yöresi'nde faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin beklentilerini karşılama düzeyini incelenmesi amaçlanmıştır. Kırklareli yöresinde faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmelere anket uygulanmıştır. Türkiye'de üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin, işletmelerin taleplerini tam olarak karşılar düzeyde olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Tokay ve diğerleri (2011), yaptıkları çalışmada, lojistik maliyetler ve unsurlarını ortaya koyarak, lojistik maliyetlerin kontrol ve yönetiminde izlenebilecek muhasebe içi ve muhasebe dışı yöntemlerin açıklanmasını amaçlamışlardır. Lojistik ile ilgili eğitim veren meslek yüksekokulu ve fakültelerdeki muhasebe eğitimi incelenerek, muhasebe eğitiminden beklentiler ortaya konulmuştur. Yapılan incelemelerde üniversitelerde lojistik ile ilgili bölümlerde yeterli sayı ve çeşitlilikte muhasebe dersinin bulunmadığı, ayrıca toplam ders kredisi içinde de muhasebe ile ilgili derslerin kredisinin düşük olduğu tespit edilmiştir.

Apostolou ve diğerleri (2010), yaptıkları çalışmada, Muhasebe eğitimiyle alakalı 2006-2009 yılları arasında 4 yıl boyunca 6 dergide yayınlanmış 330 makaleyi incelemişlerdir. Literatüre son eklenen çalışmalar özetlenerek, literatür güncellenmiş ve dört başlık altında kategorize edilmiştir. İncelemeler

sonucunda, literatür; müfredat, öğrenme ve öğretim güvencesi, eğitim teknolojisi, öğretim sorunları ve öğrenciler başlıkları altında bölümlendirilmiş, her bölümü kendi içinde alt bölümlere ayırmış ve önerilerde bulunmuşlardır.

Çankaya ve Dinç (2009), tarafından yapılan çalışmada, Muhasebe derslerini powerpoint ve klasik usulde alan öğrenciler arasında, başarı, ilgi, algı ve yargı açısından bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Karadeniz Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, iktisat bölümünde genel muhasebe dersi alan öğrenciler iki gruba ayrılarak ders anlatılmış, dönem sonunda anket uygulanmış ve son olarak da sınav performansları incelenmiştir. Bilgisayar destekli eğitim teknolojilerinden daha fazla yararlanmanın Öğrenci başarısına katkı sağlayabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Terim ve Öztürk (2009), tarafından yapılan çalışmada, Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin muhasebe eğitime bakış açılarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Celal Bayar Üniversitesi Gördes MYO Muhasebe programı öğrencilerine anket uygulanmıştır. Sonuç olarak, öğrencilerin çoğunun düz lise mezunu olduğu tespit edilmiştir. Ticaret lisesi mezunları MYO'lardaki muhasebe ders içeriklerinin, orta öğretimdeki ders içeriklerinden daha kapsamlı olduğunu fakat uygulamaların yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca; muhasebe programında verilen eğitimin staj için yeterli olduğu görüşüne ulaşılmıştır.

Erol ve Erkan (2008), tarafından yapılan çalışmada, lisans düzeyinde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörlerin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü öğrencileri üzerinde bir anket çalışması yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, işletme bölümünü tercih eden öğrencilerin muhasebe derslerine ilgi duydukları, ticaret meslek lisesi mezunlarının muhasebe derslerinde daha başarılı oldukları, işletme bölümünden mezun olanların daha rahat iş bulabilecekleri, öğretim elemanlarının tutum ve davranışlarının muhasebe derslerindeki başarıyı arttırdığı, eğitim kurumunun fiziki olarak yetersiz olması muhasebe derslerindeki başarıyı etkilediği gözlemlenmiştir. Uyar (2008), tarafından yapılan çalışmada, muhasebe meslek mensupları için, Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartlarının açıklanması amaçlanmıştır. Akdeniz Üniversitesi işletme, iktisat, maliye, kamu yönetimi uluslararası ilişkiler ve hukuk bölümleri ders içerikleri, ders katalogları ve kredi durumları yönünden incelenmiştir. Profesyonel muhasebeci olmak isteyen öğrenciler için uygun bir eğitim alt yapısı oluşturulması, eğitim süreçlerinin uluslararası muhasebe eğitim standartlarında belirlenen içerik ve doğrultuda yapılandırılması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

3. MESLEKİ EĞİTİM VE MUHASEBE EĞİTİMİ

Mesleki eğitim, bireyde eğitim süreci sonunda işe uyumluluğunu sağlayacak ayrıntılı bir öğrenme ve öğretme planının geliştirilmesi sürecidir (Sezgin 2000, 26). Mesleki eğitime farklı bir bakış açısıyla

yaklaşan diğer bir tanıma göre; mesleki eğitim, ülkenin temel ekonomik yapısını kuvvetlendiren ve genişleten, insan kaynağını geliştiren, işsizliği azaltarak üretimin krize girmesini önleyen bir eğitim süreci şeklinde tanımlanmıştır (Süer 2007, 4). Mesleki Eğitim, Mesleki ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi Başkanlığı'nın (METARGEM) gerçekleştirdiği bir çalışmada; "Bireye, ilgi, istek ve kabiliyetleri doğrultusunda, iş hayatında geçerliliği olan bir mesleği öğretmek için gerekli beceri ve iş alışkanlığı kazandırma ve bireyin işi bir araç olarak kullanarak yeteneklerini çeşitli yönleri ile geliştirme süreci olarak" tanımlanmıştır (Yardım 2009, 2-3).

Mesleki eğitimin amaçları milli eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak şu şekildedir (MEB Ticaret Eğitimi Araştırması 2003, 2):

- Bütün öğrencilere orta öğretim düzeyinde ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanıtmaya, çözüm yolları arama ve yurdun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunma bilincini ve gücünü kazandırmak,
- Öğrencilere çeşitli program ve okullarla ilgili, beceri ve yetenekleri ölçüsünde ve doğrultusunda hem mesleğe hem de yüksek öğretime ya da hayata ve iş alanlarına hazırlamak,
- İş ve meslek alanlarının ihtiyacı olan orta düzeyde meslek elemanlarını yetiştirmek,
- Çevrenin eğitim ve öğretim gereksinimini karşılamak, okulda yapılan meslek eğitimi, hizmet hayatının gerektirdiği koşullarda gerçekleştirmek, gerektiğinde bir kısmının endüstri, iş ve hizmet kurumlarında yapılmasını sağlamak ve çevre okul işbirliğini kurmaktır.

Muhasebe, finansal işlemlerin kaydedilmesi ve rapor haline getirilmesi işlemidir. Daha geniş bir ifadeyle, kişi ya da kurumlarla alakalı para ile ifade edilebilecek bilgilerin sistematik bir biçimde kayıt altına alınması, sunulması, incelenmesi ve anlamlarının açıklanmasını içeren faaliyetler bütünüdür. Bu faaliyetler, hesaplar, kayıt defteri, fişler, tablolar (bilanço, mizan, kar/zarar cetveli vb.) hesap planı ve muhasebe talimatları ile yapılır (Tazegül 2007, 22). Muhasebe eğitimi ise, işletme kararlarına faydalı bilgilerin tespit edilmesi, toplanması, ölçülmesi, işlenmesi, doğruluğunun denetlenmesi, raporlar halinde özetlenmesi ve rapor halinde sunulan bilgilerin karar alma aşamalarında nasıl kullanılacağı hususunda öğrencilerin bilgilendirilmesi ve bu bilgilerin uygulanması hususunda öğrencilerin yeteneklerinin geliştirilmesi süreci olarak tanımlanabilir. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere, muhasebe eğitiminde birbirini tamamlayan teorik yapı ve uygulama olmak üzere iki alan mevcuttur. Bu açıdan bakıldığında muhasebe eğitimi, muhasebe bilimine yönelik teorik bilgi kazandırılması yanında, bu bilgilerin kullanımı ile alakalı kural ve yöntemlerin öğrenilmesi ve uygulanmasıyla başarıya erişilen bir süreci ifade etmektedir (Daştan 2008, 34-35). Gerek teorik olarak muhasebe temel kavram, ilke ve standartlarının gerekse uygulanan yöntemlerin öğrencilere kazandırılması, öğrenciler tarafından bilginin oluşturulması, ölçülmesi ve analiz edilerek karar alma aşamasında kullanılmasının sağlanması muhasebe eğitiminin temel amaçlarındandır (Tazegül ve diğerleri 2013, 88).

4. TÜRKİYE'DE MUHASEBE EĞİTİMİ

Türkiye’de muhasebe eğitimi, örgün ve yaygın eğitim kurumları aracılığıyla yürütülmektedir. Örgün muhasebe eğitimi ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarında verilirken, yaygın muhasebe eğitimi ise meslek kuruluşları ve örgütleri aracılığıyla yürütülmektedir.

Türkiye’de muhasebe eğitimi ortaöğretim düzeyinde Ticaret Meslek Liseleri, Çok Programlı liseler, Halk Eğitim Merkezleri, Mesleki Eğitim Merkezleri, Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezleri ve Mesleki Açık Öğretim Lisesi’nde verilmektedir. Yükseköğretim kurumlarında ise, ön lisan düzeyinde Meslek Yüksek Okullarında, lisans düzeyinde ise, hem normal hem de uzaktan eğitim veren devlet ve vakıf üniversitelerinde verilmektedir (Soylu 2014, 12). Ayrıca yüksek lisans ve doktora düzeyinde de muhasebe eğitimi verilmektedir.

Türkiye’de iki yıllık muhasebe eğitimi 93 üniversiteye bağlı 191 meslek yüksekokulunda sürdürülmektedir. Bu üniversiteler arasında Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi hariç, uzaktan eğitim veren bazı üniversitelerin de kontenjanları mevcuttur. 93 üniversitede, 2018 yılında Muhasebe ve Vergi Uygulamaları ön lisans programına ait toplam kontenjan K.K.T.C.’ye ait kontenjanlar hariç 13.197 olarak belirlenmiştir. İki yıllık meslek yüksekokullarında verilen muhasebe eğitimlerinin amacının muhasebe sektörüne ara eleman yetiştirmektir (ÖSYM Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu 2018). Türkiye’de lisans düzeyindeki muhasebe eğitimi, üniversitelerin İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri, İşletme Fakülteleri, İktisat Fakültelerinin ilgili bölümlerinde verilmektedir. Muhasebe, finans ve bunlarla ilgili konularda verilen eğitim öğrencilere zorunlu, teorik ve teknik muhasebe bilgisi, entelektüel beceriler ve mesleki değerler ve etik konularıyla ilgili bilgiler kazandırmayı amaç edinir (Durak 2009, 45-46).

Türkiye’de gelinen nokta itibarıyla; 131 adet İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 2 adet İktisat Fakültesi, 28 adet İşletme Fakültesi ile bunlara bağlı İşletme, İktisat ve Maliye bölümleri esas olmak üzere Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Uluslararası ilişkiler, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Uluslararası Ticaret ve Finans, Sosyal Hizmet, Yönetim Bilişim Sistemleri, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik, Bankacılık ve Finans, Muhasebe ve Denetim, Sağlık Yönetimi, Ekonometri, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Orman Fakültesi ve Açık Öğretim Fakültesi gibi fakülte ve bölümlerde lisans düzeyinde muhasebe eğitimi verilmektedir (ÖSYM Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu 2018). Lisansüstü eğitim, Yüksek Lisans ve Doktora olarak ayrılmakta, muhasebe dersleri “işletme” ve “muhasebe ve finansman” anabilim dalları bünyesinde verilmektedir (Kutlu 2010, 236).

5. ULUSLARARASI MUHASEBE EĞİTİM STANDARTLARI

IFAC'ın (Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu) oluşturduğu düzenlemelerde kastedilen muhasebe eğitimi, meslek mensubu olabilmek ve IFAC'a üye meslek kuruluşlarına kabul edilmesi için oluşturulan eğitim programlarıdır. Bu programlar üniversitelerde verilen muhasebe eğitimi değil, ortaöğretim veya lisans düzeyinden mezun meslek mensuplarının mesleki yeterliliğinin sağlanması için verilecek eğitimlerdir. Bu da ilgili düzenlemelerde profesyonel mesleki eğitim olarak tanımlanmıştır (Zaif ve Ayanoglu 2007, 120).

IFAC öngördüğü muhasebe eğitimi ilkelerini Standartlara dönüştürürken, yapılan düzenleme ile oluşturulan içerikler ve süreçlerin uluslararası ortamlarda tanınmasını, kabul edilmesini ve uygulanmasını hedeflemiştir. Bu standartlarla, yerel yetkilerin aşılmasından çok yerel uygulamalarda Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartlarının referans değerini kazanması amaçlanmıştır. Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartlarına (IES: International Education Standards for Professional Accountants) standartlara destek sağlayacak olan bir iletişim seti ile etkinlik kazandırılmaya çalışılmıştır (Öncü ve Aktaş 2004, 154). IFAC tarafından düzenlenen Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları 8 düzenlemeyi içermektedir. Bu düzenlemeler (www.ifac.org):

5.1. IES 1: Muhasebe Mesleği Eğitimine Giriş Gereklere Standardı

Muhasebe eğitimini düzenleyen standartlar bütünlüğünün ilki, "Muhasebe Mesleği Eğitimine Giriş Gereklere" başlığı altında IES 1 koduyla yayınlanmıştır. Bu standart adayların "meslek eğitimi" ve "uygulama deneyimi edinme (staj)" programlarına girişleriyle ilgili gereklere belirlemekte ve yorumlamaktadır (Öncü ve Aktaş 2004, 156). IES 1'in amacı; IFAC üyelerinin mesleki muhasebe eğitimi ve mesleki tecrübe programlarına giriş için gerekli şartları, meslek mensubunun eğitim ve mesleki yeterlilik düzeylerini belirlemektedir (Zaif ve Ayanoglu 2007, 121). Bir IFAC üye kuruluşunun amacı yüksek kalitede standartların belirlenmesi ve devamlılığı aracılığıyla, kamu yararını korumak için mesleki muhasebe eğitim programlarına dair adil ve orantılı eğitim giriş gereklere ortaya koymaktır (www.ifac.org).

5.2. IES 2: Muhasebe Meslek Eğitimi Programlarının İçeriği

Uluslararası muhasebe eğitimini düzenleyen ikinci Standart, "Muhasebe Meslek Eğitimi Programlarının İçeriği" başlığı altında IES 2 koduyla yayınlanmıştır. Standart, adayların muhasebe meslek eğitimi dahilinde edinmeleri gereken bilgileri kapsamaktadır. IFAC üyesi kuruluşa katılmaya aday olan fertlerin giderek değişen ve karmaşıklaşan bir çevrede, yetkin muhasebe meslek mensubu olarak faaliyet göstermeleri için gerekli, ileri düzeyde muhasebe meslek bilgilerine sahip olmalarını sağlamak, standardın amacını oluşturmaktadır (Öncü ve Aktaş 2004, 157). Bu Uluslararası Eğitim Standardı (IES), istekli profesyonel muhasebecilerin İlk Mesleki Gelişim'in (IPD (Initial Professional

Development)) sonu itibariyle sergilemeleri gereken teknik yetkinliğe dair öğrenme çıktılarını tayin eder, teknik yetkinlik; mesleki bilgi birikimini, bir rolü tanımlanmış bir standart seviyesinde üstlenebilmek için uygulama yeteneğidir (www.ifac.org).

5.3. IES 3: Mesleki Beceriler Standardı

Muhasebe eğitimini düzenleyen üçüncü standart, “Mesleki Beceriler” başlığı altında IES 3 koduyla yayınlanmıştır. Mesleki Beceriler Standardı ile adaylara muhasebe meslek mensubu nitelik ve yetkinliğine erişebilmeleri için gerek duyulacak becerilerin kazandırılması öngörülmektedir. Muhasebe meslek mensuplarının mesleklerine, işverenlerine ve topluma, en azından belli bir seviyeden başlamak üzere daha çok yararlı olmaları bakımından yükselen beklentiler, Mesleki Beceriler Standardının düzenlenmesinin temel gerekçesini oluşturmuştur (Öncü ve Aktaş 2004, 159). Bu Standart, istekli profesyonel muhasebecilerin İlk Mesleki Gelişim’in sonu itibariyle sergilemeleri gereken mesleki becerilere dair öğrenme çıktılarını tayin eder. Mesleki beceriler bir profesyonel muhasebecinin mesleki yetkinlik sergileyebilmek için teknik yetkinlik ve mesleki değerler ile iş ahlakı ve tutumlarla entegre ettiği (a) fikri, (b) kişiler arası ve iletişimle ilgili, (c) kişisel ve (d) organizasyonel becerilerdir. IES 3’ün amacı, istekli profesyonel muhasebecilerin bir profesyonel muhasebeci rolünü üstlenebilmeleri için İlk Mesleki Gelişim’in sonu itibariyle geliştirmeleri ve sergilemeleri gereken mesleki becerileri ortaya koymaktır (www.ifac.org).

5.4. IES 4: Mesleki Değerler Etik ve Tutum Standardı

Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartlarının dördüncüsünde “Mesleki Değerler, Etik ve Tutum” ele alınmaktadır. Standart IES 4 koduyla yayınlanmıştır. Mesleki değerler, etik ve tutum standardının amacı, muhasebe meslek mensuplarının, yeterliliğe yönelik eğitim programı sürecinde uygun mesleki değerler, etik ve tutumlarla donanmalarını öngörmektedir. Bu standart, IFAC’ın mesleğin geliştirilmesi, öneminin artırılması ve kamunun çıkarları kapsamında yüksek nitelikte hizmetin sağlanması görevi ile doğrudan ilişkilidir (Öncü ve Aktaş 2004, 161). Bu standardın amacı, istekli profesyonel muhasebecilerin bir profesyonel muhasebeci rolünü üstlenebilmeleri için İlk Mesleki Gelişim (IPD) sonunda geliştirmeleri ve sergilemeleri gereken mesleki değerler, iş ahlakı ve tutumları ortaya koymaktır (www.ifac.org).

5.5. IES 5: Uygulama Deneyimi Gerekleri Standardı

Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları çerçevesinde muhasebe meslek mensubu olmak isteyen adayların uygulama deneyimi kazanmak için yapılacak olan çalışmalar, IES 5 koduyla ve “Uygulama Deneyimi Gerekleri” standardı ile düzenlenmiştir (Öncü ve Aktaş 2004, 162). Bu Standardın amacı; edinilen mesleki bilginin yanı sıra uygulama tecrübesinin de kazandırılmasıdır. Uygulama tecrübesi profesyonel muhasebe eğitiminin bir parçasıdır ve adaylar mesleki yeterlilik sınavı öncesinde belli bir

süre staj yaparak bu tecrübeyi kazanırlar. Staj süresi IFAC'ın düzenlemesinde yeterlilik sınavı öncesi en az 3 yıldır (Zaif ve Ayanoglu 2007, 122-123).

Uygulama tecrübesi, işyerine ve mesleki yetkinliğin geliştirilmesiyle ilgili diğer faaliyetlere bakar. Uygulama tecrübesi, IPD'nin (İlk Mesleki Gelişim) bir bileşenidir. IPD bir öğrenme ve gelişim olup fertler bir profesyonel muhasebeci rolünü üstlenebilmek için yetkinliğini ilk olarak IPD ile geliştirirler (www.ifac.org).

5.6. IES 6: Mesleki Yeterlilik ve Yetkinliğin Değerlendirilmesi Standardı

Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartlarının altıncısı “Mesleki Yeterlilik ve Yetkinliğin Değerlendirilmesini” öngörmekte ve IES 6 koduyla tanımlanmaktadır. IES 2, IES 3 ve IES 4 kapsamalarında edinilen bilgiler, mesleki değerler, etik ve tutum ile becerilerin sınanmasına ilişkin amaçları, kriterleri, yöntemleri ve yetki noktalarını düzenleyen standart, muhasebe meslek mensubu olmanın niteliklerini ve onayını düzenlemektedir (Öncü ve Aktaş 2004, 163). Bu Uluslararası Eğitim Standardı (IES), istekli profesyonel muhasebecilerin İlk Mesleki Gelişim'in (IPD) sonu itibariyle kazanmaları gereken mesleki yetkinlik değerlendirme gerekliliklerini tayin eder. IES 6'nın amacı, istekli profesyonel muhasebecilerin bir profesyonel muhasebeci rolünü üstlenebilmeleri için gereken uygun mesleki yetkinlik seviyesini kazanıp kazanmadıklarını değerlendirmektir (www.ifac.org).

5.7. IES 7: Yaşam Boyu Öğrenme ve Mesleki Yeterliliğin Sürekli Geliştirilmesi Standardı

Muhasebe Meslek Mensubu adaylarının Muhasebe Meslek Sınavını başarıp, Meslek Mensubu olmanın yetkinliğini ve temsil gücünü kazanmalarından sonra, mesleğe devam ettikleri süre ki bunu bir ömürle eş değer tutmak gerekir. Ömür boyu eğitimle edindikleri kalite düzeylerini korumaları, işlerini, bu mesleğin yaşayacağı değişim ve dönüşüme uyum sağlayacak şekilde ve katkıda bulunarak sürdürmeleri gerekmektedir (Öncü ve Aktaş 2004 164). Bu Uluslararası Eğitim Standardı (IES), profesyonel muhasebecilerin müşterilere, işverenlere ve diğer paydaşlara yüksek kalitede hizmet sunmak ve böylece mesleğe dair insanların güvenini güçlendirmek için gereken mesleki yetkinliği geliştirmeleri ve korumaları için gerekli Sürekli Mesleki Gelişim'ini (CPD) tayin eder. IES 7'nin amacı müşterilerin, işverenlerin ve diğer paydaşların ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik yüksek kalitede hizmet sunmak için (kamu yararı açısından) gerekli CPD'yi üstlenerek profesyonel muhasebecilerin yetkinliklerini IPD'den sonra geliştirmelerini ve korumalarını sağlamaktır (www.ifac.org).

5.8. IES 8: Profesyonel Denetçiler İçin Gerekli Yetkinlikler Standardı

Bu Uluslararası Eğitim Standardı (IES), profesyonel muhasebecilerin mali tabloların denetiminden sorumlu bir Katılım Ortağı rolünün üstlenilmesi sırasında geliştirmeleri ve korumaları gereken mesleki yetkinliği tayin eder. Bu Standardın amacı, profesyonel muhasebecilerin bir Katılım Ortağı rolünü üstlenirken geliştirdikleri ve korudukları mesleki yetkinliği ortaya koymaktır (www.ifac.org).

Profesyonel muhasebecilerin yetkin denetçiler olabilmeleri için gerekli olan yetenekleri (mesleki bilgi, mesleki beceri ve değerler, etik ve davranışlar) kazanmaları gerekmektedir. Standart sadece denetimciler için değil aynı zaman da denetim işinde önemli görevler üstlenen ve genel denetim konusunda karar verme sorumluluğu olanlar içinde geçerlidir. Denetimciler ayrıca IES 1-7’de belirtilen gerekleri de yerine getirmeye devam etmelidirler (Aydın 2007, 95).

6. KAFKAS ÜNİVERSİTESİ İ.İ.B.F.’DE VERİLEN MUHASEBE EĞİTİMİNİN ULUSLARARASI MUHASEBE EĞİTİM STANDARTLARINI KARŞILAMA DÜZEYİNİN ÖLÇÜLMESİ

6.1. Araştırmanın Gereçesi Amacı ve Kısıtları

Finansal işlem ve olayların kaydedilmesi ve analiz edilmesi işlemi muhasebe meslek mensuplarına düşmektedir. İ.İ.B.F. öğrencileri de birer meslek mensubu aday olduklarından, muhasebe eğitiminin uluslararası muhasebe eğitim standartlarını karşılama düzeyi konusunda İ.İ.B.F.’de öğrenim gören öğrencilerin görüşlerinin belirlenmesinin önemli olduğu düşünülerek araştırmanın yapılması gerekli görülmüştür. Bu çalışmanın amacı, Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’nde öğrenim gören öğrencilerin, uluslararası muhasebe eğitim standartlarını karşılama düzeyinin araştırılmasıdır. Araştırmanın sadece Kars Kafkas Üniversitesi İ.İ.B.F deki öğrencilere uygulanmış olması, elde edilen sonuçların Türkiye veya Doğu Anadolu Bölgesi’ne genellenememesi önemli bir kısıttır. Araştırma bu kısıtlar dikkate alınarak değerlendirilmiştir.

6.2. Örneklem Özellikleri ve Güvenilirlik Analizi

Kars Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’nde öğrenim gören 1870 öğrenciden Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde öğrenim gören dördüncü sınıf öğrencileri hariç bir, iki ve üçüncü sınıf öğrencileri muhasebe dersi almadıkları için toplam sayıdan düşülmüş geriye kalan 1398 öğrenciden araştırma evreni oluşturulmuştur. Araştırma evreninin üçte birinden fazlasına ulaşılmış olup, ulaşılan öğrencilerin tümü örnekleme dâhil edilmiştir. Örneklem seçiminde oransız eleman örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Oransız eleman örnekleme yöntemi, örnekleme evrenindeki tüm elemanların birbirine eşit seçilme şansına sahip oldukları örnekleme türüne denir. Bu örnekleme türüne “basit tesadüfi örnekleme”, “yalın örnekleme”, “yansız örnekleme” gibi adlar da verilmektedir. Oransız eleman örneklemede, evrendeki eleman türlerinden her birinin örnekleme girme sayısı tamamen şansa bırakılmıştır (Karasar 2003, 76). Örneklem seçiminde Kafkas Üniversitesi İ.İ.B.F.’de öğrenim gören 580 öğrenciye ulaşılarak 580 öğrenci örneklem seçilmiştir.

Veri toplama aracı, örneklemede bulunan Kafkas Üniversitesi İ.İ.B.F.’de öğrenim gören 580 öğrenciye güvenilirlik hesabı için uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS (Statistical Packet for The

Social Science) programına girilerek Kuder-Richardson güvenilirlik testi uygulanmıştır. Güvenirlik katsayısı olan Cronbach Alpha 0,934 olarak bulunmuştur. Güvenirlik katsayısı 0.60'dan büyük olan ölçekler güvenilir (Tazegül 2007, 56) olarak kabul edildiğinden bu araştırmada kullanılan anket de güvenilir olarak kabul edilmiştir. Araştırma anketi örnekleme bulunan Kars Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde öğrenim gören 580 öğrenciye (334 kadın ve 246 erkek) uygulanmış ve veriler toplanmıştır.

6.3. Araştırmanın Modeli Veri Toplama Aracı ve Verilerin Değerlendirilmesi

Bu araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tamamı ya da ondan alınacak bir grup örnek veya örnekleme üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar 2003, 87).

Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmanın amaçları doğrultusunda Tazegül ve Karabayır (2015)'ten revize edilen bir anket kullanılmıştır. Ankette kişisel özellikleri belirlemeyi amaçlayan 7 soru ve araştırmanın alt problemlerine yönelik 5'li likert tipinde 24 soru olmak üzere toplam 31 soru bulunmaktadır. İkinci bölümde bulunan 24 soru araştırmanın alt problemlerine göre 8 alt gruptan (Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları) oluşmuştur. Bu gruplarda yer alan sorular anket içerisinde aynı amaca yönelik soruların bir arada olmaması için karışık olarak verilmiştir. Araştırmanın genel amacı çerçevesinde araştırma kapsamında cevap aranan alt problemlere yönelik olarak toplanan veriler, SPSS programına girilmiş ve istatistikî çözümlenmeler yapılmıştır.

6.4. Araştırmanın Bulguları ve Bulguların Değerlendirilmesi

Bu bölümde araştırmaya katılan öğrencilerin, uluslararası muhasebe eğitim standartlarına yönelik görüşleri ile ilgili olarak elde edilen bulgular tablolar halinde açıklanıp yorumlanmaktadır. Araştırmanın alt boyutları dikkate alınarak bulgular on bölüm halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Örnekleme İlişkin Sayısal Veriler

Değişkenler	Cinsiyet		Mezun Olunan Orta Öğretim Kurumu			Sınıf Düzeyi			
	Kadın	Erkek	Genel Lise	Ticaret Lisesi	Diğer Lise	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf
F	334	246	473	19	88	131	131	138	180
%	57,6	42,4	81,6	3,3	15,2	22,6	22,6	23,8	31,0

Tablo 1'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımları incelendiğinde; öğrencilerin 334'ünün (%57,6) kadın, 246'sının (%42,4) ise erkek olduğu görülmektedir. Buna göre örneklemin yarısından fazlasını kadın öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir. Örnekleme oluşturan öğrencilerin %81,6'sı genel lise mezunu, %3,3'ü ticaret lisesi mezunu ve %15,2'si ise diğer (İmam

Hatip, Anadolu lisesi vb.) lise mezunu olduğu görülmektedir. Tabloya göre örnekleme oluşturan öğrencilerin büyük çoğunluğunun genel lise mezunu olduğu söylenebilir. Örnekleme oluşturan öğrencilerin %22,6'sını birinci sınıflar, yine %22,6'lık aynı değere sahip ikinci sınıflar, %23,8'lik bir değere sahip üçüncü sınıflar ve %31,0'lik bir değere sahip dördüncü sınıfların oluşturduğu görülmektedir. Örnekleme oluşturan öğrenciler içerisinde, %31,0'lik paya sahip olan 180 öğrenci ile son sınıf öğrencilerinin çoğunlukta olduğu söylenebilir.

Tablo 2. Örnekleme İlişkin Sayısal Veriler

Değişkenler	Program/Bölüm				Bölümü Tercih Sırası					Staj Yapma Durumu		Staj Yapılan Kurum	
	İşlt.	İkt.	SBKY	Diğer	1	2	3	4	5+	Evet	Hayır	Kamu	Özel
F	237	265	57	21	104	38	32	26	380	87	493	50	37
%	40,9	45,7	9,8	3,6	17,9	6,6	5,5	4,5	65,5	15,0	85,0	57,5	42,5

Tablo 2 incelendiğinde örnekleme oluşturan öğrencilerin %40,9'u işletme, %45,7'si iktisat, %9,8'i siyaset bilimi ve kamu yönetimi (SBKY) ve %3,6'sı diğer (uluslararası ticaret ve lojistik) programında öğrenim görmektedir. Burada örneklemin yaklaşık olarak %85'inden fazlasını işletme ve iktisat öğrencilerinin oluşturduğu görülmektedir. Örnekleme oluşturan öğrencilerin %17,9'u öğrenim gördükleri bölümü ilk tercihlerinde, %6,6'sı ikinci tercihlerinde, %5,5'i üçüncü tercihlerinde, %4,5'i dördüncü tercihlerinde ve %65,5'i beş ve üzeri tercihlerinde tercih etmişlerdir. Burada örnekleme oluşturan ve %65,5'lik gibi büyük bir paya sahip olan 380 öğrencinin öğrenim gördükleri bölümü beş ve üzeri tercihlerinde göstermelerinin dikkat çektiği söylenebilir. Öğrencilerin %15'inin staj yaptığı, %85'inin ise staj yapmadığı görülmektedir. Staj yapan 87 öğrencinin %57,5'i kamu kurumlarında, %42,5'i ise özel kurumlarda stajlarını yaptıkları görülmektedir.

7. ÖĞRENCİLERİN GÖRÜŞLERİNİ CİNSİYET MEZUN OLDUKLARI ORTA ÖĞRETİM KURUMU ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ SINIF DÜZEYİ BÖLÜM BÖLÜMÜ TERCİH SIRASI VE STAJ YAPMA DURUMU DEĞİŞKENLERİNE GÖRE YANSITAN BULGULAR

Bu bölümde, araştırmaya katılan öğrencilerin, cinsiyet, mezun oldukları ortaöğretim kurumu, öğrenim gördükleri sınıf düzeyi, bölüm, bölümü tercih sırası ve staj yapma durumu değişkenleri ile uluslararası muhasebe eğitim standartlarına yönelik görüşleri arasındaki ilişkileri yansıtan bağıntısal istatistikler yer almaktadır. Araştırma sayısal verilerle birlikte on alt bölümden oluşmaktadır. Her bir bölümde çok sayıda tablo yer almaktadır. Bu nedenle bulgular tablolaştırılırken, her bir bölüm tek bir tabloda ve sadece "anlamlılık değerleri" verilmek suretiyle sadeleştirilmiştir.

Öğrencilerin cinsiyet ve staj yapma durumu değişkenine göre görüşleri arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek için “t” testi yapılmış ve 0.05 anlamlılık düzeyinde test edilmiş ve tablolarda sunulmuştur. Mezun olunan orta öğretim kurumu, öğrenim görülen sınıf düzeyi, öğrenim görülen program, öğrenim görülen bölümü tercih sırası ve staj yapma durumu değişkenlerine göre ikiden fazla grup olduğundan bu gruplardaki öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (one –way Anova) yapılmış ve farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla varyanslar homojen olduğunda LSD, varyansların homojen olmadığı durumlarda Dunnett’s T3 testleri yapılmıştır. Anova tablosundan ve tanımlayıcı istatistiklerden elde edilen değerler tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Muhasebe Mesleğine Giriş Gereklere Standardını Karşılama Düzeyine İlişkin Görüşlerine Ait Bağımsız t-Testi ve ANOVA Sonuçları

IES: 1	Alt Ölçütler	Cinsiyet	Ortaöğrt. Kurumu	Sınıf Düzeyi	Bölüm	Tercih Sırası	Staj Yapma Durumu
Muhasebe Mesleği Eğitimine Giriş Gereklere Standardı	Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimi mesleki açıdan yeterlidir.	,059	,781	,000	,000	,245	,869
	Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminde, uygulama deneyimi edinmek için gerekli koşullar sağlanmaktadır.	,195	,174	,000	,390	,211	,832

Tablo 3 incelendiğinde, lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimi mesleki açıdan yeterlidir ve lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminde, uygulama deneyimi edinmek için gerekli koşullar sağlanmaktadır. Sorularına ait görüşler arasında istatistiksel olarak gruplar arası ve gruplar içinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir [$p=0,000$ ($p<0,05$)]. Bu farklılıklar, sınıf düzeyi ve bölümler arasındadır.

Birinci ve ikinci sınıflar lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimi mesleki açıdan yeterlidir görüşüne katıldıklarını ifade ederlerken, üçüncü ve dördüncü sınıflar yeterli bulmadıklarını ifade etmişlerdir. Muhasebe eğitimini yeterli bulmayan öğrenciler araştırmaya göre işletme bölümü öğrencileridir. Birinci ve ikinci sınıflar lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminde, uygulama deneyimi edinmek için gerekli koşulların sağlandığı görüşüne katıldıklarını ifade ederlerken üçüncü ve dördüncü sınıflar gerekli koşulların sağlanmadığını ifade etmişlerdir. Bu açıdan bakıldığında, uygulama deneyimi edinmek için lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin mesleki açıdan genel itibariyle yetersiz olduğu görüşüne varılabilir.

Tablo 4. Öğrencilerin Muhasebe Meslek Eğitimi Programlarının İçeriği Standardını Karşılama Düzeyine İlişkin Görüşlerine Ait Bağımsız t-Testi ve ANOVA Sonuçları

IES: 2	Alt Ölçütler	Cinsiyet	Ortaöğrt. Kurumu	Sınıf Düzeyi	Bölüm	Tercih Sırası	Staj Yapma Durumu
Muhasebe Meslek Eğitimi Programlarının İçeriği Standardı	Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminde bilgi düzeyi ileri seviyededir.	,040	,692	,000	,000	,047	,747
	Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminde, bilgi içerikleri etkili bir şekilde tasarlanıp uygulanmaktadır.	422	,318	,000	,000	,376	,127

Tablo 4 incelendiğinde lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminde, bilgi düzeyinin ileri seviyede olduğu ve lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminde, bilgi içeriklerinin etkili bir şekilde tasarlanıp uygulandığı konusunda öğrencilerin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür [$p=0,000$, $0,040$ ve $0,047$ ($p<0,05$)]. Farklılıklar cinsiyet, sınıf düzeyi, bölüm ve öğrencilerin okudukları bölümü tercih etme sıraları arasında görülmektedir.

Kadın öğrenciler muhasebe eğitiminde bilgi düzeyinin ileri seviyede olduğu konusunda olumsuz görüş bildirirken, erkek öğrenciler olumlu görüş belirtmişlerdir. Ayrıca bu konuda, bölümü ilk sırada tercih edenlerin dışındakiler bilgi seviyesinin ileri düzeyde olmadığını kanısladılar. Birinci ve ikinci sınıflar, muhasebe eğitiminde, bilgi düzeyinin ileri seviyede olduğu ve bilgi içeriklerinin etkili bir şekilde tasarlanıp uygulandığı konusunda olumlu görüş belirtirken, üçüncü ve dördüncü sınıflar, olumsuz görüş bildirmişlerdir. Genel olarak işletme ve iktisat öğrencileri IES: 2 (Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları: 2) kapsamında yöneltilen, bilgi düzeyinin ileri seviyede olduğu ve içeriklerinin tasarlanıp uygulama etkinliği konusundaki sorulara olumsuz yanıtlar verirken SBKY (Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi) öğrencilerinin konuyla ilgili görüşleri olumlu olmuştur. Sonuçlar değerlendirildiğinde bölümlerin tercih edilme sıraları da göz önüne alınırsa, bilgi seviyesinin ileri düzeyde olmadığı ve uygulama etkinliğinin yürütülemediği kanısına varılabilir.

Tablo 5. Öğrencilerin Mesleki Beceriler Standardını Karşılama Düzeyine İlişkin Görüşlerine Ait Bağımsız t-Testi ve ANOVA Sonuçları

IES: 3	Alt Ölçütler	Cinsiyet	Ortaöğrt. Kurumu	Sınıf Düzeyi	Bölüm	Tercih Sırası	Staj Yapma Durumu
Mesleki Beceriler Standardı	Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimi, entelektüel becerileri geliştirmektedir.	,586	,577	,006	,000	,021	,016
	Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimi, teknik ve işlevsel becerileri geliştirmektedir.	,287	,956	,004	,012	,996	,674
	Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimi, kişisel becerileri geliştirmektedir.	,221	,976	,017	,080	,231	,206
	Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimi, iletişim becerilerini ve kişiler arası ilişkileri geliştirmektedir	,604	,545	,009	,011	,305	,801
	Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimi, örgütsel ve temel işletme yönetimi becerilerini geliştirmektedir.	,083	254	,019	,003	,035	,675

Tablo 5 incelendiğinde, IES: 3 (Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları: 3) kapsamında yöneltilen sorular konusunda, öğrencilerin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir [$p=0,006, 0,004, 0,017, 0,009, 0,019, 0,000, 0,012, 0,011, 0,003, 0,021, 0,035$ ve $0,016 (p<0,05)$]. Bu farklılıklar, sınıf düzeyi, bölüm, bölümü tercih sırası ve staj yapma durumu değişkenlerinden kaynaklanmaktadır.

Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde, lisans düzeyindeki muhasebe eğitiminin; entelektüel, teknik ve işlevsel, kişisel, iletişim ve kişilerarası ilişkiler ve örgütsel temel işletme yönetimi becerilerini geliştirdiği konusunda genel olarak SBKY öğrencileri hariç, son sınıf öğrencileri olumsuz görüş belirtmişlerdir. SBKY öğrencileri ile birinci ve ikinci sınıf öğrencileri sorulara olumlu cevaplar vermişlerdir. Bölümleri tercih sırası dikkate alındığında entelektüel beceriler ve örgütsel temel işletme yönetimi becerileri konusunda muhasebe eğitimi yetersiz görülmektedir. Staj yapan öğrenciler, muhasebe eğitiminin entelektüel becerileri geliştirdiğine inandıklarını belirtmişlerdir. Genel olarak; IES: 3 kapsamında yöneltilen sorulara alınan cevaplardan hareketle, lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin mesleki becerileri istenilen düzeyde geliştiremediği sonucu çıkarılabilir.

Tablo 6. Öğrencilerin Mesleki Değerler, Etik ve Tutum Standardını Karşılama Düzeyine İlişkin Görüşlerine Ait Bağımsız t-Testi ve ANOVA Sonuçları

IES: 4	Alt Ölçütler	Cinsiyet	Ortağrt. Kurumu	Sınıf Düzeyi	Bölüm	Tercih Sırası	Staj Yapma Durumu
Mesleki Değerler, Etik ve Tutum Standardı	Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimi ile kamu çıkarlarına ve sosyal sorumluluğa duyarlılık sağlanmaktadır.	,845	,598	,699	,001	,281	,106
	Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimi ile öğrencilerde mezuniyet sonrası sürekli gelişim isteği oluşmaktadır.	,170	,834	,001	,000	,160	,343
	Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimi ile öğrencilerin muhasebe mesleğine yönelik olarak güveni artmaktadır.	,742	,485	,001	,000	,353	,980
	Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimi ile öğrencilerin mesleğe yönelik olarak sorumluluk anlayışı geliştirmektedir.	,828	,677	,000	,001	,157	,296
	Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimi muhasebe işlerinde dengeli bir zaman yönetimi algısı geliştirmektedir.	,379	,378	,003	,001	,474	,560
	Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimi ile öğrencilerin yasalara ve düzenlemelere uyumu gerçekleşmektedir.	,804	,734	,646	,001	,197	,510

Tablo 6 incelendiğinde, IES: 4 (Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları: 4) kapsamında yöneltilen sorular konusunda, öğrencilerin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir [$p=0,001$, $0,000$ ve $0,003$ ($p<0,05$)]. Bu farklılıklar, sınıf düzeyi ve bölümler arasında görülmektedir.

Sonuçlar değerlendirildiğinde, mesleki değerler, etik ve tutum standardı kapsamında muhasebe eğitimini genel olarak birinci sınıf öğrencileri (işletme, iktisat ve diğer bölümler) yeterli bulurken, üç ve dördüncü sınıf öğrencileri (işletme, iktisat, SBKY ve diğer bölümler) yetersiz bulmuşlardır. Genel olarak değerlendirilecek olursa, son sınıf öğrencilerinin görüşlerinden hareketle, IES: 4 kapsamında muhasebe eğitiminin yetersiz olduğu kanısına varılabilir.

Tablo 7. Öğrencilerin Uygulama Deneyimi Gereklere Standardını Karşılama Düzeyine İlişkin Görüşlerine Ait Bağımsız t-Testi ve ANOVA Sonuçları

IES: 5	Alt Ölçütler	Cinsiyet	Ortaöğrt. Kurumu	Sınıf Düzeyi	Bölüm	Tercih Sırası	Staj Yapma Durumu
Uygulama Deneyimi Gereklere Standardı	Lisans eğitimindeki staj uygulamaları kapsamında muhasebe hizmet ortamı tanıtılmaktadır.	,286	,939	,535	,055	,472	,409
	Lisans eğitimindeki staj uygulamaları kapsamında muhasebe işlevi ile diğer işletme işlevleri (yönetim, pazarlama, üretim vb.) ilişkilendirilmektedir	,756	,853	,001	,113	,405	,325
	Lisans eğitimindeki staj uygulamaları kapsamında öğrenciler işletme organizasyonu etkinliklerinde yer almaktadır.	,080	,980	,009	,191	,220	,697
	Lisans eğitimindeki staj uygulamaları kapsamında öğrenciler gerekli tutum ve davranışları kazanmaktadır.	,665	,502	,192	,084	,021	,398

Tablo 7 incelendiğinde, IES: 5 (Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları: 5) kapsamında yöneltilen sorular konusunda, öğrencilerin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür [$p=0,001$, $0,009$ ve $0,021$ ($p<0,05$)]. Bu farklılıklar, sınıf düzeyi ve bölümü tercih sırası arasında görülmektedir.

Sonuçlar değerlendirildiğinde, uygulama deneyimi gereklere standardı kapsamında yöneltilen, lisans eğitimindeki staj uygulamalarıyla muhasebe işlevi ile diğer işletme işlevleri ilişkilendirilmektedir ve lisans eğitimindeki staj uygulamaları kapsamında öğrenciler işletme organizasyonu etkinliklerinde yer almaktadır, sorularına birinci sınıf öğrencileri olumlu yanıtlar verirlerken iki üç ve dördüncü sınıf öğrencileri olumsuz yanıt vermişlerdir. Lisans eğitimindeki staj uygulamaları kapsamında öğrenciler gerekli tutum ve davranışları kazanmaktadır sorusuna ise bölümleri ilk üç tercihleri arasında gösteren öğrenciler olumlu yanıtlar vermişlerdir. Genel olarak, IES: 5 kapsamında yöneltilen sorulara alınan cevaplarda öğrencilerin, staj uygulamasıyla iş ortamını tanıyabileceklerine ve gerekli tutum ve davranışları kazanabileceklerine inanmaktadırlar.

Lisans düzeyinde yürütülen muhasebe eğitimi çerçevesinde staj uygulaması bulunmadığından, öğrenciler diğer sorulara (staj kapsamında muhasebenin diğer işletme işlevleriyle ilişkilendirileceği ve işletme organizasyonu etkinliklerinde yer alma) genel olarak olumsuz yanıtlar vermişlerdir. Bu bağlamda, Uygulama Deneyimi Gereklere Standardı kapsamında yürütülen muhasebe eğitiminin yetersizliğinden bahsedilebilir.

Tablo 8. Öğrencilerin Mesleki Yeterlilik ve Yetkinliğin Değerlendirilmesi Standardını Karşılama Düzeyine İlişkin Görüşlerine Ait Bağımsız t-Testi ve ANOVA Sonuçları

IES: 6	Alt Ölçütler	Cinsiyet	Ortaöğrt. Kurumu	Sınıf Düzeyi	Bölüm	Tercih Sırası	Staj Yapma Durumu
Mesleki Yeterlilik ve Yetkinliğin Değerlendirilmesi Standardı	Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimi, öğrencilere mesleki olarak temel, teknik ve kapsamlı bilgi düzeyi ile değerlendirme yapma becerisi kazandırmaktadır.	,198	,741	,001	,037	,041	,167

Tablo 8 incelendiğinde, lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimi, öğrencilere mesleki olarak temel, teknik ve kapsamlı bilgi düzeyi ile değerlendirme yapma becerisi kazandırmaktadır konusunda, öğrencilerin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir [$p=0,001$, $0,037$ ve $0,041$ ($p<0,05$)]. Bu farklılıklar, sınıf düzeyi, bölüm ve bölümü tercih sırası arasında görülmüştür.

Verilen muhasebe eğitiminin, öğrencilere mesleki olarak temel, teknik ve kapsamlı bilgi düzeyi ile değerlendirme yapma becerisi kazandırdığı görüşüne birinci ve ikinci sınıf öğrencileri katıldıklarını ifade ederlerken, üç ve dördüncü sınıf öğrencileri katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Bölüm bazındaki farklılık ise iktisat ve SBKY öğrencileri arasında görülmektedir. SBKY öğrencileri verilen muhasebe eğitiminin mesleki yeterlilik bakımından yeterli olduğu kanısındadırlar. Verilen muhasebe eğitiminin, öğrencilere mesleki olarak temel, teknik ve kapsamlı bilgi düzeyi ile değerlendirme yapma becerisi kazandırdığı sorusuna bölümleri ilk üç tercihleri arasında gösteren öğrenciler olumlu yanıtlar vermişlerdir. Genel olarak IES: 6 standardı kapsamında yöneltilen soruya alınan cevaplar değerlendirilecek olursa, işletme öğrencilerinden ve bölümü ilk üç tercihlerinde gösteren öğrencilerin olumlu cevaplarından hareketle verilen muhasebe eğitimiyle, mesleki yeterlilik ve yetkinliğin geliştirildiği sonucuna kısmen de olsa varılabilir.

Tablo 9. Öğrencilerin Yaşam Boyu Öğrenme ve Mesleki Yeterliliğin Sürekli Geliştirilmesi Standardını Karşılama Düzeyine İlişkin Görüşlerine Ait Bağımsız t-Testi ve ANOVA Sonuçları

IES: 7	Alt Ölçütler	Cinsiyet	Ortaöğrt. Kurumu	Sınıf Düzeyi	Bölüm	Tercih Sırası	Staj Yapma Durumu
Yaşam Boyu Öğrenme ve Mesleki Yeterliliğin Sürekli Geliştirilmesi Standardı	Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimi, öğrencilere meslek yaşamında iş performansını geliştirici olanaklar sunmaktadır.	,490	,634	,002	,033	,078	,101
	Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimi ile öğrenciler mesleki anlamda sürekli kaliteyi hedeflemektedir.	,399	,272	,217	,018	,083	,248

Tablo 9 incelendiğinde, IES: 7 (Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları: 7) kapsamında yöneltilen sorular konusunda, öğrencilerin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir [$p=0,002$ ve $0,033$ ($p<0,05$)]. Bu farklılıklar, sınıf düzeyi ve bölümler arasından kaynaklanmaktadır.

İkinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri (iktisat bölümü öğrencileri), verilen muhasebe eğitiminin öğrencilere meslek yaşamında iş performansını geliştirici olanaklar sunmadığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu görüşe katılmayan öğrenciler arasında iktisat öğrencilerinin payı oldukça yüksektir. Verilen muhasebe eğitimiyle öğrencilerin, mesleki anlamda sürekli kaliteyi hedefledikleri konusuna ilişkin görüşe işletme ve iktisat öğrencileri katılmadıklarını ifade ederken, SBKY öğrencileri katıldıklarını ifade etmişlerdir. Bu bağlamda araştırma sonuçları neticesinde IES: 7 kapsamında yöneltilen sorulara alınan yanıtlardan hareketle, muhasebe eğitiminin öğrencilere meslek yaşamlarında performanslarını geliştirici etkiler sağladığı ancak; kalite konusunda yetersiz kaldığı sonucuna varılabilir.

Tablo 10. Öğrencilerin Profesyonel Denetçiler İçin Gerekli Yetkinlikler Standardını Karşılama Düzeyine İlişkin Görüşlerine Ait Bağımsız t-Testi ve ANOVA Sonuçları

IES: 8	Alt Ölçütler	Cinsiyet	Ortaöğrt. Kurumu	Sınıf Düzeyi	Bölüm	Tercih Sırası	Staj Yapma Durumu
Profesyonel Denetçiler İçin Gerekli Yetkinlikler Standardı	Lisans eğitimi ile denetim uygulamaları için gerekli bilgi düzeyine ulaşılmaktadır.	,823	,700	,007	,102	,237	,265
	Lisans eğitimi ile denetim uygulamaları için gerekli etik değerler kazandırılmaktadır.	,159	,285	,225	,006	,556	,213

Tablo 10 incelendiğinde, IES: 8 (Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları: 8) kapsamında yöneltilen sorular konusunda, öğrencilerin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir [$p=0,006$ ($p<0,05$)]. Bu farklılıklar, öğrencilerin okudukları bölümler arasından kaynaklanmaktadır.

Verilen muhasebe eğitimi ile denetim uygulamaları için gerekli etik değerlerin kazandırılacağı yönündeki görüşe işletme ve iktisat bölümü öğrencileri katılmadıklarını ifade ederlerken, SBKY öğrencileri katıldıklarını ifade etmişlerdir. IES: 8 standardı kapsamında verilen muhasebe eğitiminin öğrencilere denetim uygulamalarında gerekli etik değerleri kazandırmadığı sonucuna öğrencilerin büyük çoğunluğundan alınan cevaplarla ulaşılabılır.

8. SONUÇ

Muhasebe mesleğinin gelişmesi ve hak ettiği yere gelebilmesi şüphesiz muhasebe mesleğini icra edenlerin kişisel beceri ve eğitimiyle ilgilidir. Muhasebe meslek mensubu adaylarına verilen eğitim, meslek mensubu adaylarının mesleki açıdan beceri ve yeterlilik edinmeleri bakımından önemlidir. Bir adayın muhasebe mesleğine ilişkin, alanında yetkin olması ve piyasa koşulları dâhilinde mesleğin gereklerini yerine getirebilmesi meslek mensubu adaylarının Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartlarına uyumunu kolaylaştırmaktadır.

Muhasebe meslek mensubu olmaya aday öğrencilerin, lisans öğreniminden önce mezun oldukları okullar değerlendirildiğinde, muhasebe eğitimiyle mezun olunan orta öğretim kurumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Bu durum; lisansta verilen eğitimin mesleki açıdan yeterliliği hakkında konuyla alakalı bilgi vermektedir. Verilen muhasebe eğitiminin yeterli olması için meslek mensubu adaylarına standartlar dâhilinde eğitim verilmelidir. Mesleğe giriş gerekleri bakımından öğrencilerin, okudukları bölüm ve sınıf düzeyindeki farklılıklar dikkati çekmektedir. Özellikle; son sınıfa kadar muhasebe dersleri alan işletme ve iktisat bölümü öğrencileri ile sadece son sınıfta muhasebe dersi alan SBKY öğrencileri arasında farklılık olduğu görülmektedir. Mesleki açıdan muhasebe eğitiminin yeterliliği konusunda ulaşılan sonuçlara göre, muhasebe dersleri yoğun olan bölümler muhasebe eğitiminin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Benzer şekilde birinci ve ikinci sınıf öğrencileri ile üç ve dördüncü sınıf öğrencileri arasında da yeterlilik bakımından farklılık olduğu görülmektedir. Ayrıca araştırma sonuçlarına göre, bu durum bize muhasebe dersleri fazla olan öğrencilerin, muhasebe eğitimini yetersiz bulduklarını göstermektedir. Alınan muhasebe dersi yoğunluğu ile muhasebe eğitiminin yeterliliği konusunda ters bir orantı olduğu görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları kapsamında, muhasebe eğitiminin mesleki açıdan yetersiz olduğu ifade edilebilir.

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirilecek olursa; lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin, öğrencileri (birinci sınıf öğrencileri ile SBKY öğrencileri hariç) tatmin etmediği ve öğrencilere meslek yaşamlarında edinecekleri bilgi ve özelliklede, staj imkânlarının yetersiz olması nedeniyle beceriyi kazandıramadığı sonuçlarına ulaşıldığı söylenebilir. Bu bağlamda, lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin, mesleki açıdan yeterli olduğu, bilgi düzeyinin ileri seviyede olduğu, entelektüel becerileri geliştirdiği, öğrencilere mesleki olarak temel, teknik ve kapsamlı bilgi kazandırdığı, denetim uygulamaları için gerekli bilgi düzeyini sağladığı, lisans düzeyindeki muhasebe eğitiminin, kişisel becerileri geliştirdiği, sorumluluk anlayışını geliştirdiği ve staj uygulamaları kapsamında hizmet ortamını tanıttığı vb. konularında öğrencilerin görüşleri dikkate alındığında, verilen eğitimin Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları çerçevesinde yetersiz olduğunu söylemek mümkündür.

Muhasebe eğitiminin, Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartlarına uygun hale getirilmesi için, Uluslararası Standartlarda belirtildiği şekilde yürütülmesi gerekmektedir. Özellikle araştırma sonuçlarından da anlaşılacağı üzere, muhasebe eğitiminin mesleki açıdan yeterli olması ve muhasebe hizmet ortamının tanıtılması için, staj uygulamalarına önem verilmelidir. Staj uygulamaları lisans eğitiminde üçüncü sınıftan itibaren zorunlu hale getirilmelidir. Böylece hem meslek mensubu olmaya aday öğrencilerin muhasebe hizmet ortamını tanınması sağlanmış olur, hem de mesleğe girmeden önce mesleki deneyim kazanması sağlanabilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, genellikle SBKY bölümü öğrencileri ile İktisat ve işletme bölümü öğrencilerinin görüşleri arasında farklılıklar olduğu görülmüştür. Bu farklılıkların giderilmesi için, muhasebeyi tüm bölümlerin ortak amaç olarak kabul edecekleri bir bölüm haline getirmek, meslek mensubu olmaya aday öğrencilerin başarı sağlamaları bakımından önemlidir.

SBKY öğrencileri kendilerine yöneltilen sorulara genellikle olumlu yönde cevap vererek muhasebe eğitiminin yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Ancak; ileride profesyonel bir meslek mensubu olmaya aday bir öğrencinin sadece son sınıfta muhasebeyle tanışması verilen eğitimin ne kadar yeterli olacağı konusunu gündeme getirmektedir. Bu açıdan bakıldığında, Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları çerçevesinde, profesyonel muhasebe meslek mensubu olmaya aday bir öğrencinin, muhasebeyle birinci sınıftan itibaren tanışması gerekmektedir. Verilen muhasebe derslerinin de bu amaç doğrultusunda seçmeli değil zorunlu olarak okutulması, kaliteli ve kalifiye meslek mensubu adaylarının yetiştirilmesi bakımından önemlidir.

Uluslararası Standartlar çerçevesinde, profesyonel meslek mensubu olmaya aday öğrencilerin, özelliklede çağımızda son derece önemli boyutlara erişmiş olan mesleki etik, tutum ve değerler konusunda hassas olması ve mesleğini bu şekilde icra edeceğini bilmesi hem işletmeler açısından, hem de toplum açısından son derece önemlidir. Bu özellikler göz önüne alındığında, muhasebe meslek

mensubu adaylarına lisans eğitimlerinde bu etik değerleri aşılacak, alanında uzman kişilerce verilecek ve alınması zorunlu bir ders müfredata dâhil edilebilir. Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimi, öğrencilere bilgi, beceri ve etik değerleri kazandırmasının yanında, mesleki anlamda kaliteyi de kazandırmalıdır. Bu bağlamda; kaliteli meslek mensubu yetiştirmek için meslek mensubu olmaya aday öğrencilerin, müfredatına kalite dersinin de alınması önerilebilecek konular arasında göstermek mümkündür.

Araştırma sonuçları incelendiğinde, özellikle muhasebe derslerini daha fazla almış ve üst sınıfa gelmiş öğrencilerin, muhasebe dersiyile yeni tanışan öğrencilere oranla muhasebe eğitimini genel olarak yetersiz buldukları görülmüştür. Konuyla alakalı, kişi ve kurumlara, Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları göz önüne alındığında, lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimiyle alakalı ortaya çıkan ve ders yoğunluğu arttıkça eğitimin kalitesinin düştüğü ve yetersiz görüldüğü bu ters orantılı durumun araştırılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Alkan, G. 2015. “İşletmelerim Ön Lisans Muhasebe Eğitiminden beklentileri: İzmir’de Bir Araştırma”, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 17(1).
- Apostolou, B., J. M. Hassell, J. E. Rebele ve S. F. Watson. 2010. “Accounting Education Literature Review (2006-2009)”. Journal of Accounting Education, 28(3-4).
- Aydın, S. 2007. Muhasebe Eğitiminin İşletme Beklentilerini Karşılama Derecesinin Ölçülmesi ve Uluslararası Muhasebe eğitimi Standartlarına Uygunluğunun Değerlendirilmesi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Crawford, L., C. Helliard, E. Monk ve M. Veneziani. 2013. “International Accounting Education Standards Board: Organisational Legitimacy within the Field of Professional Accountancy Education”, Accounting Forum, (38).
- Çankaya, F. ve E. Dinç. 2009. “Powerpoint ve Klasik Usulde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrenciler Arasındaki Farklılıkların Tespiti: Karadeniz Teknik Üniversitesinde Bir Araştırma”, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17(1).
- Daştan, A. 2008. Bilgi ve Eğitim Teknolojilerinde Yaşanan Gelişmelerin Muhasebe Eğitimine Etkisi: Türkiye Değerlendirmesi, Sıramat Yayınları, Ankara.

Durak, G. 2009. Üniversitelerde Verilen Muhasebe Eğitiminin Kırklareli Yöresi'nde Faaliyet Gösteren Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Beklentilerini Karşılama Düzeyinin İncelenmesi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne.

Erol, M. ve G. Erkan. 2008. "Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Başarılarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesine Yönelik Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde Bir Araştırma", Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (14).

International Federation of Accountant (IFAC). www.ifac.org (Erişim tarihi: 27.02.2015).

Karasar, N. 2003. Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Kızıl, C. , A. T. Çetin ve A. Bulunmaz. 2014. "Accounting Education Approach in the Context of New Turkish Commercial Code and Turkish Accounting Standards", Emerging Markets Journal, 4(1).

Kutlu, H. A., A. Tazegül ve Ü. Y. Elyıldırım. 2014. "Sayısal Çağda Alternatif Öğretme-Öğrenme Yaklaşımlarının Muhasebe Eğitiminde Uygulanabilirliği: Kafkas, Ardahan ve Atatürk Üniversitesi Örneği", Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, 14(43).

Kutlu, H.A. 2010. "Muhasebe Eğitiminin, Nitelikli İşgücü Yetiştirme Açısından Değerlendirilmesi", Muhasebe ve Finansman Dergisi, (46).

McPeak, D. , K. V. Pincus ve G. L. Sundem. 2012. "The International Accounting Education Standards Board: Influencing Global Accounting Education", Issues in Accounting Education, 27 (3)

MEB (Milli Eğitim Bakanlığı) 2003. Ticaret Eğitimi Araştırması, Mesleki ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi Başkanlığı, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.

Öncü, S. ve H. Aktaş. 2004. "Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları, XXIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, 19-23 Mayıs, Antalya.

ÖSYM (Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi) 2018. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı Yüksek Öğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu, ÖSYM, Ankara.

Sezgin, İ. 2000. Mesleki ve Teknik Eğitimde Program Geliştirme, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Soylu, S. 2014. Mesleki Açık Öğretim Lisesi Muhasebe Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

- Sugahara, S. Ve R. Wilson. 2013. "Discourse Surrounding the International Education Standards for Professional Accountants (IES): A Content Analysis Approach", *Accounting Education: An International Journal*, 22(3).
- Süer, H.M. 2007. Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Eğitiminden Beklentiler ve Karşılaşılan Sorunlar, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Tazegül, A. 2007. Türkiye’de Vergi Kayıp ve Kaçakçılığının Nedenleri ve Önlenmesine Yönelik Muhasebe Meslek Mensuplarının Görüşleri: Kars Örneği, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kars.
- Tazegül, A. ve M. E. Karabayır. 2015. Muhasebe Eğitim Standartlarının Lisans Eğitiminde Gerçekleşme Durumu: Öğrenci Kazanımları Değerlendirme Çalışması, XXXIV. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu,13-17 Mayıs, Antalya.
- Tazegül, A., Ö. Senger ve C. Y. Kaygın. 2013. "MYO’larında Muhasebe Eğitiminin Önemi ve Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümünde Okuyan Öğrencilerin Bölümden Memnuniyetlerinin ve Mesleki Beklentilerinin Ridit Analizi ile Değerlendirilmesi: Kars - Ardahan – Iğdır Örneği", *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2).
- Terim, B. ve A. Öztürk. 2009. "Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Muhasebe Eğitimine Bakış Açılarının Değerlendirilmesi: Gördes Meslek Yüksek Okulunda Bir Uygulama", *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(2).
- Tokay, S.H., A. Deran ve S. Arslan. 2011. "Lojistik Maliyet Yönetiminde İzlenebilecek Stratejiler ve Muhasebe Eğitiminden Beklentiler", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (29).
- Uyar, S. 2008. "Uluslararası Eğitim Standartları (IES) ve Akdeniz Üniversitesinde Muhasebe Eğitimi", *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 10 (1)
- Uyar, S. Ve E. Yelgen. 2012. "Konaklama İşletmelerinin Muhasebe Eğitiminden Beklentileri", *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (2).
- Yardım, E. 2009. Ortaöğretimde Muhasebe Eğitiminin MEGEP ile Yeniden Yapılandırılması Sonrası Öğrenci ve İşveren Memnuniyetinin İncelenmesi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.
- Yıldız, F. ve G. Durak. 2011."Üniversitelerde Verilen Muhasebe Eğitiminin Kırklareli Yöresi’nde Faaliyet Gösteren Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Beklentilerini Karşılama Düzeyinin İncelenmesi" *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (49).

Zaif, F. ve Y. Ayanoglu. 2007. "Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Arttırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye'de Bir İnceleme", Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9 (1).